

Läroplanskoppling
finns på sista sidan

Lärarhandledning

Sockerskatt

Längd: 4 min

Ålder: 11 år

Ämne: Samhällskunskap,
biologi och matematik

Språk: Svenskt tal med valbar
svensk text

Produktionsland:
Tyskland 2019

Svensk distribution:
Filmo, 2020

Ansvarig utgivare:
Sandra Ortíz del Gaiso

Filmnr: EDU0248_3

Nyckelord

skatt
beteendeskatt
schablonskatt
folkhälsa

Vad är sockerskatt och hur fungerar det egentligen i de länder som har det? Varför finns ens sockerskatt? Hur påverkar Norges sockerskatt oss i Sverige? Filmen beskriver med animerad film på ett kul sätt hur sockerskatten är tänkt att påverka olika länders hälsa positivt. Ämnesövergripande film inom samhällskunskap och biologi (hälsa) för mellan- och högstadiet men också bra till att skapa en matematikuppgift ifrån också!

Referat

Först beskrivs Nanny State index. Ett index för hur mycket en stat "daltar" med medborgarna beträffande tobak, alkohol, socker och andra hälsoskadliga varor.

I Europa finns olika former att sätta skatter och länderna har olika regler för reklam i tv. I Norge hade man sockerskatt för drycker redan 1924 och det har sedan höjts. De fick då en tillbakagång på diabetes och övervikt och låg försäljning på sockerdrycker. Men, normmännen åker gärna till Sverige och handlar, då det är billigt med sockerhaltiga drycker där i jämförelse med Sverige.

I Norden är det förbjudet med reklam för söt-saker i samband med barnprogram. Det kan påverka ländernas generellt låga försäljning av sötsaker gentemot resten av världen.

I Frankrike infördes en sockerskatt på alkohol-fria drycker med tillsatt socker. De kom att bli schablonmässigt dyrare. Effekten var dock marginell och staten valde senare att differentiera skatten utifrån mängden socker

i produkten. Det kom att bli en beteendeskatt istället och genererade till att tillverkarna ändrade sina produkters innehåll för att sänka priset för konsumenten.

I Storbritannien så har man olika pris beroende på procenthalten socker i dryckerna. Där har producenterna bytt ut socker mot sötnings-medel såsom aspartam och stevia för att sänka dryckernas priser. Den önskade effekten på-verkar låginkomsttagare som statistiskt har högre andel övervikt.

Mexiko är en av de länder i världen med flest överviktiga människor och högst läskkonsumtion. Här försökte man påverka konsumtionen genom att sätta en 10-procentig skatt på läsk. Låginkomsttagarna drack till en början mervatten istället men effekten av skatten avtog några år senare.

För att påverka massans konsumtion av socker behövs differentierad beteendeskatt, det är den mest lovande. Så som Frankrike har.

Arbeta med filmen

Sockerskatt

Före filmvisning

Diskutera begreppen skatt och moms och vad de tror att syftet är med dessa.

Frågor efter filmvisning

- Varför har vissa länder sockerskatt?
- Varför har nordiska länder förbud mot godisreklam i samband med barnprogram? Tror du att det hjälper just dig eller samhället? (få in begreppet folkhälsa!)
- Vad betyder ordet schablon? (Att man gör lika hela tiden. Schablonmönster, schablonskatt)
- Tycker du att Sverige ska införa högre skatt på produkter som innehåller socker? Varför?
- Varför är skatterna i procent och inte i en fast summa?

Arbete efter filmen

Matematik, högstadiet

I filmen säger de att norska skatten höjdes med 83 % 2018. Skriv till varje påstående om de stämmer eller inte och motivera varför.

- a. Om skatten var 5 % innan så är den 9,15 % nu.
- b. Om en läsk kostar 10 kr utan skatt så blir det med skatt 18,30 kr.
- c. Om en läsk tidigare kostade 10 kronor med skatt så blir det nya priset 18,30 kr med skatt.

Facit

- a. Stämmer. $5 \times 1,83$
- b. Stämmer inte. $10 \times 1,0915$ är den korrekta kostnaden dvs den nya uträknade skattesatsen skall användas, inte höjningen.
- c. Stämmer inte. Först måste du räkna av skatten på 5% på det tidigare priset och sedan räkna på den nya skattesatsen på 9,15 %.

Samhällskunskap, mellan- och högstadiet

Med skattejusteringar så kan massans beteende styras mot statens önskemål. Ge förslag på ett beteende hos massan/rika/fattiga/sjuk eller annat som du vill ändra. Hur skulle du göra det med en skatt?

Biologi, mellan- och högstadiet

Sockerskatt används för att minska intag av socker hos medborgarna. Skriv en text om varför man ska minska mängden socker i kosten och tag hjälp av följande begrepp:

snabba kolhydrater, energi, överkonsumtion, näring, fettlager, diabetes, insulin, hjärt- och kärlsjukdomar, hälsa, hjärnans funktion och kapacitet.

Sök vidare

Sockerskatt

Länktips

Ekonomifakta

[Moms](#)

SO-rummet

[Varför betalar vi skatt?](#)

Finansportalen

[Så mycket får man tjäna utan att betala skatt 2020](#)

SVT Nyheter

[För och emot – två experter om sockerskatt](#)

Dagens Medicin

["En sockerskatt löser inte problemen"](#)

SO-rummet

[Skatter och tionde i medeltidens Sverige](#)

Diabetesförbundet

[Lär dig om diabetes](#)

Wikipedia

[Hjärt- och kärlsjukdomar](#)

Läroplanskoppling

Sockerskatt

Filmen *Sockerskatt* passar bra för undervisning i samhällskunskap, biologi och matematik i mellan- och högstadiet. Nedan förslag på centralt innehåll från Lgr11, se www.skolverket.se.

Samhällskunskap åk 4-6, Lgr11

Samhällsresurser och fördelning

- Privatekonomi och relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion.
- Det offentliga ekonomi. Vad skatter är och vad kommuner, landsting och stat använder skattepengarna till.

Beslutsfattande och politiska idéer

- Politiska val och partier i Sverige. Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag. Politiska skiljelinjer i aktuella politiska frågor som har betydelse för eleven.

Samhällskunskap åk 7-9, Lgr11

Samhällsresurser och fördelning

- Hur hushållens, företagens och det offentliga ekonomi hänger samman. Orsakertill förändringar i samhällsekonomin och vilka effekter de kan få för individer och grupper.
- Hur länders och regioners ekonomier hänger samman och hur olika regioners ekonomier förändras i en globaliserad värld.

Beslutsfattande och politiska idéer

- Sveriges politiska system med Europeiska unionen, riksdag, regering, landsting och kommuner. Var olika beslut fattas och hur de påverkar individer, grupper och samhället i stort. Sveriges grundlagar.

Matematik, åk 7-9, Lgr11

Samband och förändring

- Procent för att uttrycka förändring och förändringsfaktor samt beräkningar med procent i vardagliga situationer och i situationer inom olika ämnesområden.

Problemlösning

- Strategier för problemlösning i vardagliga situationer och inom olika ämnesområden samt värdering av valda strategier och metoder.
- Matematisk formulering av frågeställningar utifrån vardagliga situationer och olika ämnesområden.

Biologi, åk 4-6, Lgr11

Kropp och hälsa

- Hur den psykiska och fysiska hälsan påverkas av sömn, kost, motion, sociala relationer och beroendeframkallande medel. Några vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas och behandlas.

Biologins metoder och arbetssätt

- Tolkning och granskning av information med koppling till biologi, till exempel artiklar i tidningar och filmer i digitala medier.

Biologi, åk 7-9, Lgr11

Natur och samhälle

- Aktuella samhällsfrågor som rör biologi.

Kropp och hälsa

- Hur den fysiska och psykiska hälsan påverkas av sömn, kost, motion, sociala relationer och beroendeframkallande medel. Vanligt förekommande sjukdomar och hur de kan förebyggas och behandlas. Virus, bakterier, infektioner och smittspridning. Antibiotika och resistenta bakterier.
- Kroppens celler, organ och organsystem och deras uppbyggnad, funktion och samverkan. Evolutionära jämförelser mellan människan och andra organismer.